

Teknologirådet

MØTE I TEKNOLOGIRÅDET

Tid: Klokken 1000-1500, 27. april 2005

Sted: Teknologirådet, Prinsens gt. 18, Oslo

Tilstede: Eivind Osnes, Håkon With Andersen, Rigmor Austgulen, Edel Elvevoll, Arnold K. Hansen, Liv Lunde, Tian Sørhaug, Andreas Skartveit, Carsten Tank-Nielsen, Kristin Veierød, Einar Johan Aas.

Forfall: Magne Espedal, Ann-Kristin Olsen, Ingvald Strømmen

Fra sekretariatet møtte Tore Tennøe, Cathrine Edvardsen, Hild Lamvik, Anne Lise Jørgensen og Christine Hafskjold

Forslag til referat:

Vedtakssaker

V-sak 05.05 Godkjenning av innkalling og dagsorden.

Innkalling og dagsorden ble godkjent.

V-sak 06.05 Godkjenning av referat.

Referat fra møtet 9. februar 2005 ble godkjent.

Drøftingsaker

D-sak 04.05 Oversikt og tendenser i hjerneforskningen. Hva er mulighetene og hva vil være viktige samfunnsspørsmål?

Leif Gjerstad, professor i Nevrologi på UiO/Rikshospitalet ga en oversikt over utviklingen innenfor hjerneforskningen. Det er gjort store fremskritt både innenfor bildeteknologi (f eks funksjonell MR og PET-scan) og molekylærbiologi de siste årene. En aldrende befolkning vil også bidra til at behovet for bedre diagnostiske og terapeutiske verktøy for kroniske nevrologiske lidelser blir større. Medisinen har dessuten i dag kommet lengre når det gjelder

mange somatiske lidelser for eldre. Gjerstad ga uttrykk for en nøktern optimisme på vegne av hjerneforskningen generelt.

I etterkant ble det diskutert om et prosjekt i tilstrekkelig grad ville kunne knyttes til teknologiske valg i dag, eller om det mer vil ha karakter av folkeopplysning. Sekretariatet vil utrede spørsmålet videre og komme tilbake med konkrete forslag på et senere tidspunkt.

Sekretariatsleder Tore Tennøe informerte også om et europeisk lekfolksprosjekt om hjerneforskning – *Meeting of minds*. Dette er en europeisk lekfolkskonferanse med 126 borgere fra ni land. Forskere, etikere, interessenter og beslutningstakere inviteres til en dialog med borgere i de ulike landene. Borgerne møtes både på nasjonalt og europeisk nivå og vil lage en felles sluttrapport med og anbefalinger til forskningsmiljøene og til nasjonale og europeiske politikere.

Ambisjonen for prosjektet er å sette hjerneforskning inn i en større politisk dagsorden, og la lekfolk vurdere teknologiske muligheter og ønskede samfunnsmessige konsekvenser. Forskjeller så vel som likheter mellom ulike land vil også bli belyst, samtidig som ”meeting of minds” skal fremme en felleseuropeisk bevissthet om teknologiske valg.

Prosjektet er koordinert og finansiert av det belgiske King Baudouin-fondet, men får også støtte fra EU-kommisjonen. Blant de 12 deltakende institusjonene er 3 EFTA-medlemmer: Rathenau-instituttet, det danske Teknologirådet, og viWTA fra Flandern.

D-sak 05.05 Årsmeldingen

Informasjonsleder Hild Lamvik presenterte utkast til årsmeldingen. Utkastet ble bifalt av Rådet.

D-sak 06.05 Prosjekt om Digital Rights Management.

Etter tilbakemeldinger fra Kulturkomiteen på Stortinget, valgte sekretariatet å fremskynde arbeidet med Digital Rights Management (DRM) for å gi innspill til arbeidet med ny åndsverkslov. Et eget nyhetsbrev til Stortinget ble derfor utarbeidet før behandlingen i komiteen.

Etter anbefaling fra sekretariatet ble det bestemt at prosjektet ikke skulle videreføres før i første halvår 2006.

D-sak 07.05 Nytt prosjekt om energi og infrastruktur?

På grunnlag av skisse fra sekretariatet ble det vurdert om Teknologirådet skal sette i gang et forprosjekt.

Teknologirådet avslutter i vår to energiprojekter: hydrogen-prosjektet og prosjektet om bærekraftig innovasjons- og teknologipolitikk. Det har tidligere vært diskutert hvordan Teknologirådet skal jobbe videre innen energisektoren. I arbeidet med de to prosjektene har sekretariatet identifisert et nytt temaområde. Dette kan noe spissformulert kalles:

"Norske energibærere og norsk energi-infrastruktur – famlende helgardering eller fremtidsrettet utvikling?"

Temaet henspiller på det svært komplekse forholdet mellom ulike energibærere (el, biomasse og hydrogen), ulike energikilder (fossile ressurser og ulike fornybare energikilder) og norsk infrastruktur. Her henger "alt sammen med alt", og det reiser seg spørsmål som: Hvilke energibærere bør vi satse på? Hvilke konsekvenser får satsing på en energibærer i forhold til andre satsinger? Når bør infrastruktur for den ene eller den andre energibæreren bygges ut? Skal vi satse på distribuerte løsninger?

Sekretariatet mener at det inne dette temaområdet kan ligge et spennende prosjekt for Teknologirådet. Her går vi inn i kjernen av norsk energipolitikk. Vi vet fra samtaler med ulike stortingspolitikere at dette er et tema som interesserer. Spørsmålet er hvordan man kan få til en tilstrekkelig god vinkling og de nødvendige avgrensninger for å til et godt prosjekt.

Sekretariatet foreslår at det innen rimelig tid (før sommeren) samles kompetansepersoner fra hydrogen- og bærekraftgruppene til en halvdags workshop for en diskusjon av hva som er de sentrale problemstillingene innen feltet, og hvordan disse best kan adresseres. På bakgrunn av samlingen utformes et prosjektforslag som så legges frem for rådet til diskusjon.

I disse to ekspertgruppene vil involvere personer som kjenner Teknologirådets arbeidsform, har positive erfaringer med å jobbe med oss, samt har masse kunnskap. Den foreslåtte fremgangsmåten er interessant som en ny måte å utvikle prosjektforslag på.

Rådet ga uttrykk for at dette var et viktig og interessant tema som bør utredes med tanke på et nytt prosjekt. Det ble påpekt at temaet er svært rikt og komplekst, med mulighet for å inkludere alt fra småkraftverk; solceller; kraftbalanse; forbrukerspørsmål; eierskaps- og ansvarsproblematikk; bærekraft; atomkraft; generelle spørsmål om infrastruktur og andre aspekter. Et vellykket prosjekt vil derfor avhenge av fruktbare avgrensninger.

Rådet anser det også som viktig at en eventuell prosjektgruppe bør involvere medlemmer utover dem som har vært med i foregående prosjekter.

D-sak 08.05 Neste møte: innspill og ønsker.

Til neste møte vil det bli forberedt saker om ny strategi for Teknologirådet og oppfølging av prosjektet om nanoteknologi.

Orienteringssaker

O-sak 06.05 Nytt fra sekretariatet

Sekretariatets nye konsulent Jo Anders Heir ble presentert. Heir har en mastergrad fra ESST ved Universitetet i Oslo og vil dele sin arbeidstid mellom Teknologirådet og De nasjonale forskningsetiske komiteer.

Teknologirådet har sammen med ITA i Østerrike, Teknologirådet i Danmark og Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz i Schleswig-Holstein sendt en søknad til EU for et prosjekt om personvernvennlig sikkerhetsteknologi. Prosjektet vil eventuelt inngå som støtteaktivitet for et større europeisk forskningsprosjekt knyttet til sikkerhet. Prosjektet vil blant annet inneholde en kartlegging av sikkerhetsteknologier og hvordan de kan påvirke personvernet, utvikling av scenarier knyttet til bruk av sikkerhetsteknologi, og en aktivitet hvor lekfolks syn på de ulike scenariene kartlegges. Det søkes om ca € 665 000.

Teknologirådets bidrag vil være en naturlig forlengelse av arbeidet med prosjektene om IKT og personvern og ICTs and Privacy.

Sekretariatet har i perioden hatt møter med henholdsvis Datatilsynet og Delta-senteret der mulige samarbeidsprosjekter ble drøftet. Sekretariatet har videre blitt intervjuet av Statskonsult, NRK og UMB om metodespørsmål.

O-sak 07.05 Pågående prosjekter
Utdrag av de viktigste sakene:

Rapporten om IKT og personvern er lansert, med betydelig mediedekning og presentasjoner i ulike sammenhenger.

Prosjektet om personlig internettportal er utsatt grunnet en forskyvning i Moderniseringsdepartementets planer for lansering av "Min side". Departementet har signalisert interesse for innspill fra Teknologirådets arbeid. Vi starter opp ekspertgruppe før sommeren og brukerpaneler til høsten.

Teknologirådet samlet rundt 60 deltakere til en diskusjon om gjennomføring og bruk av samfunnsorientert fremsyn torsdag 3. mars 2005. Innledere kom fra det danske Videnskabsministeriet, Moderniseringsdepartementet, ECON analyse og Forskningsrådet. På seminaret ble også Teknologirådets rapport om teknologisk fremsyn lansert. Sekretariatet har fått gode tilbakemeldinger fra deltakerne om innholdet og formen på halvdagsseminaret. Innleggene og påfølgende diskusjoner er lagt ut på www.teknologiradet.no

Rapporten om bærekraftig innovasjon og teknologipolitikk er ferdigstilt og lansert. Rapporten har blitt omtalt i blant annet Aftenposten og Teknisk Ukeblad. Sekretariatet er invitert til ulike stortingsgrupper og departementer for å presentere konklusjonene.

O-sak 08.05 EPTAs ledermøte i Flandern.

Sekretariatsleder Tore Tennøe orienterte om ledermøtet i EPTA som i år ble avholdt i Brügge. I tillegg til orientering om ulike prosjekter ble EPTAs rolle på den europeiske arenaen diskutert. Det eksisterer en rekke temaområder der flere institusjoner har prosjekter og som kan være utgangspunkt for sammenlignende fellesprosjekter. EU-parlamentets panel for teknologivurdering (STOA) har eksempelvis vist stor interesse for innspill fra EPTA. Det planlegges en egen workshop for STOA i forbindelse med EPTA-konferansen i Brügge i oktober. Aktuelt tema for konferansen er for øvrig konvergerende teknologier. Presidentskapet (viWTA) vil komme med forslag til videre arbeid basert på diskusjonen på ledermøtet.

Rådsleder Eivind Osnes og sekretariatsleder møtte i etterkant av ledermøtet ambassadør John Bjørnebye og Kathrine Rath ved den norske ambassaden i Belgia. Ambassaden skal være vertskap for en mottakelse for deltakerne på EPTA-konferansen i Brügge i forbindelse med at Teknologirådet tar over presidentskapet.